

Startnotitie 'beleidsplan armoede en schulden 2024- 2030'

Inhoudsopgave

Doorlopen proces tot nu toe.....	3
De opgave bij armoede en schulden.....	3
Landelijk en lokaal beeld over armoede en schulden.....	4
Wettelijke verplichtingen en beleidsvrijheid.....	5
Visie en doelen beleidsplan armoede en schulden.....	5
Leidende principes.....	6
Uitgangspunten participatietraject met de raad.....	6
Speerpunten voor het beleidsplan armoede en schulden.....	7
Planning bestuurlijke besluitvorming.....	8

Over deze startnotitie

De visie Sociaal Domein is de basis en vormt het uitgangspunt voor het nieuwe beleidsplan armoede en schulden 2024-2030. Deze startnotitie schetst de kaders van het nieuwe beleidsplan armoede en schulden. Aan bod komen de visie, doelen, kaders, de betrokkenheid van de raad en de bestuurlijke planning voor de besluitvorming van het beleidsplan armoede en schulden 2024-2030. Op basis van deze startnotitie stellen wij dit beleidsplan op. De looptijd van dit plan is zes jaar.

Doorlopen proces tot nu toe

In het proces tot vaststelling van het beleidsplan armoede en schulden 2024-2030 zijn de Raads- en commissieleden in een vroeg stadium betrokken. Er is een bijeenkomst georganiseerd om de Raads- en commissieleden meer uitleg te geven over het huidige beleid van armoede en schulden. Ook is er een expertavond geweest waarop raadsleden met verschillende professionals van gedachten hebben gewisseld over de huidige en gewenste praktijk. Tijdens de laatste bijeenkomst hebben raadsleden met elkaar het gesprek gevoerd over de uitgangspunten en keuzes voor het nieuwe beleidsplan. In de sessie met Raads- en commissieleden is besloten dat de uitgangspunten zoals door de deelnemers besproken, worden vastgeklit in de startnotitie. Het verzoek aan het college is om deze in de commissie ter advisering aan het college te behandelen, in plaats van het vaststellen van de startnotitie door de raad. In die zin wijkt dit beleidskader in route af van de andere twee beleidskaders sociaal domein, waar de startnotities wel voor besluitvorming aan de raad voorliggen.

De opgave bij armoede en schulden

Op dit moment werkt de gemeente Hilversum met twee afzonderlijke beleidsplannen voor het minimabeleid en schuldhulpverlening. Deze zijn in 2019 door de raad vastgesteld voor de periode 2020-2023. Sinds de vaststelling van het minimabeleid en schuldhulpverlening is er veel veranderd. De gevolgen van de coronapandemie, de energiecrisis en de hoge inflatie zetten de bestaanszekerheid van steeds meer huishoudens onder druk.

De verbetering van de bestaanszekerheid staat hoog op de landelijke politieke agenda. Door het ministerie van Sociale Zaken is een [aanpak geldzorgen, armoede en schulden](#) (2022) ontwikkeld. Het doel van deze aanpak is om in 2025 het aantal kinderen dat in armoede opgroeit te halveren en dat in 2030 het aantal huishoudens met problematische schulden is gehalveerd.

Om de samenwerking en de samenhang tussen armoede en schulden te versterken wordt voor de komende vier jaar een gezamenlijk beleidsplan opgesteld. Armoede en schulden hebben namelijk veel overeenkomsten:

- De oorzaken en gevolgen van armoede en schulden komen veelal overeen, zoals gezondheidsproblematiek en sociale uitsluiting.
- Een integrale ondersteuning bij armoede en schuldenproblematiek draagt bij aan snellere en betere dienstverlening aan de inwoner.
- Er is een grote overlap van organisaties, professionals en vrijwilligers in het werkveld.

Landelijk en lokaal beeld over armoede en schulden

Het algemene beeld dat uit het rapport Rondkomen en betalingsproblemen (Nibud, 2022) naar voren komt is dat in 2022 veel Nederlandse huishoudens gebukt gaan onder de hoge vaste lasten en stijgende uitgaven. Niet alleen mensen met een uitkering of laag inkomen hebben moeite met rondkomen, ook hogere inkomens moeten beter op hun uitgaven letten om rond te kunnen komen. Moeite hebben met rondkomen en geldzorgen kunnen leiden tot stress, verminderde gezondheid en sociale uitsluiting. Kinderen kunnen geen verjaardagsfeestje geven, er is geen geld voor uitstapjes en een onvoldoende buffer om huishoudelijke apparaten te vervangen. Dit zorgt ervoor dat inwoners minder in staat zijn om mee te doen in de samenleving.

Ondanks dat het voor meer mensen moeilijker is om rond te komen door de stijging van de energietarieven en de inflatie zien we in Hilversum geen grote toename van het aantal inwoners dat een beroep doet op de minimaregelingen. Een uitzondering is de energietoeslag. Een groot deel van de huishoudens met een laag inkomen heeft een beroep gedaan op deze regeling. Dit komt mogelijk doordat in de landelijke media hier veel aandacht aan is besteed en de beperkte voorwaarden die aan de regeling zijn gesteld. Er is door de gemeente Hilversum geacteerd op deze ontwikkelingen op het gebied van armoede door [het minimabeleid per 1 januari 2023](#) uit te breiden en te verruimen. Hiermee heeft de gemeente Hilversum een ruim en uitgebreid pakket aan tegemoetkomingen voor onvoorziene kosten voor huishoudens met een laag inkomen.

Voor wat betreft de hulp bij schulden, ziet de branchevereniging NVVK dat het aantal meldingen in 2021 ongeveer gelijk is gebleven (NVVK jaarverslag 2021). In Hilversum zien we echter wel een toename van het aantal meldingen voor schuldhulpverlening. Van totaal 160 meldingen in 2020 naar 388 meldingen in 2022. Aan de ene kant een logisch gevolg van de economisch onzekere tijd met de coronapandemie, energiecrisis en hoge inflatie. Aan de andere kant speelt mogelijk ook mee dat er minder schaamte is om financiële hulp te zoeken als je er zelf niet uitkomt.

Belangrijke definities:

Armoede

Het Sociaal en Cultureel Plan Bureau (SCP) spreekt van armoede wanneer huishoudens gedurende langere tijd niet de middelen hebben voor goederen en voorzieningen die in hun samenleving als minimaal noodzakelijk gelden. Hiervan is sprake wanneer een huishouden vier jaar of langer een inkomen rond de lage inkomensgrens/armoedegrens heeft

Schulden

Een huishouden heeft officieel financiële problemen als het niet meer alle rekeningen kan betalen. Maar ook als je het gevoel hebt dat je de situatie niet meer zelf op kunt lossen, heb je een financieel probleem¹.

---

¹ Bron Nibud

Wettelijke verplichtingen en beleidsvrijheid

De Participatiewet (PW) en de Wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening (Wgs) beschrijven de wettelijke taken van gemeenten. Deze taken zijn de afgelopen jaren uitgebreid en zijn leidend bij het opstellen van het beleidsplan. De gemeenten moeten in ieder geval:

- Zorgen voor inkomensondersteuning wanneer inwoners niet genoeg geld verdienen om rond te komen (PW);
- Zorgen voor de uitvoering van integrale schuldhulpverlening (Wgs);
- Zorgen voor Vroegsignalering van (dreigende) problematische schulden, met als doel inwoners met schulden eerder in beeld te krijgen en vervolgens schuldhulpverlening aan te bieden (Wgs).

Participatiewet

De participatiewet is sinds 1 januari 2015 een landelijke ingevoerde wet. Deze wet heeft als doel dat alle inwoners genoeg geld verdienen om rond te komen. Als dit niet mogelijk is biedt de gemeente inkomensondersteuning.

Beleidsvrijheid voor gemeenten zit in de reikwijdte van de uitvoering van haar taken. In haar beleidsregels minimabeleid kiest de gemeente Hilversum voor het breed inzetten op inkomensondersteuning. Inwoners met een inkomen tot 130% van het wettelijk sociaal minimum, kunnen aanspraak maken op een tegemoetkoming voor onvoorziene kosten.

Wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening (Wgs)

De Wgs regelt dat mensen met (dreigende) problematische schulden bij gemeenten terecht kunnen voor onder meer advies en schuldhulpverlening. Per 2021 is de wet gewijzigd en is ook vroegsignalering van schulden op basis van signalen door derden een wettelijke taak voor gemeenten geworden.

Visie en doelen beleidsplan armoede en schulden

In de Visie Sociaal Domein **Wij zijn Hilversum** staan de drie onderstaande opgaven benoemd met

daaraan gekoppelde doelen. Deze opgaven en doelen gelden voor de gehele breedte van het sociaal domein. Deze startnotie armoede en schulden 2024-2030 en het daaropvolgende beleidskader ziet toe op de uitwerking van een deel van deze opgaven en doelen, zie hieronder in dikgedrukt aangegeven. De overige opgaven en doelen krijgen een plek in beleidskaders over jeugd, onderwijs en WMO. De verschillende beleidskaders vormen samen de uitwerking van de visie sociaal domein.

Doelen bestaanszekerheid

- **Hilversummers krijgen passende zorg en/of ondersteuning en weten die te vinden.**
- Hilversummers zijn duurzaam aan het werk en/of hebben een zinvolle dag-invulling.
- **Hilversummers hebben voldoende middelen van bestaan en doen mee in de samenleving.**

Doelen kansengelijkheid

- Hilversumse kinderen en jongeren groeien gezond en veilig op.
- Hilversummers ontwikkelen zich en krijgen onderwijs- en arbeidskansen die bij hen passen.
- **Hilversumse gezinnen krijgen ondersteuning waar dat nodig is.**

Doelen Sterke buurten

- Hilversummers hebben een sociaal netwerk en vormen een gemeenschap
- Hilversummers hebben passende en toegankelijke voorzieningen in hun buurt
- Hilversummers krijgen ondersteuning om zo lang mogelijk zelfstandig te wonen.

Leidende principes

Behalve doelen, bevat de visie sociaal domein drie kernwaarden: vertrouwen, betrokkenheid en eenvoud. Deze kernwaarden gebruiken we om tot een toekomstbeeld of doel te komen; ze dienen als handvatten voor onze organisatie. Ze geven richting bij het maken en uitvoeren van keuzes, en het handelen bij dilemma's.

De kernwaarden beschrijven de leidende principes van waaruit we werken:

- We gaan uit van oprechtheid van inwoners en bieden een veilige plek. We hanteren de menselijke maat, waarbij we inwoners zien en naar ze luisteren, en we zijn open in wat we doen.
- We verdiepen ons in de leefsituatie van de inwoner en sluiten daarop aan.
- We zorgen dat de gemeente gemakkelijk te bereiken en te begrijpen is. Dit vraagt om voorspelbaarheid en korte lijnen.

Evaluatie minimabeleid en schuldhulpverlening

Gemeente Hilversum heeft in 2022 een evaluatie onderzoek uitgevoerd naar het minimabeleid. Uit de [evaluatie](#) blijkt dat inwoners met het minimabeleid zodanige financiële ondersteuning krijgen, dat zij meer geld overhouden voor vrije bestedingen zoals uitstapjes, sportactiviteiten en het vieren van verjaardagen. Hierbij wordt er wel vanuit gegaan dat de huishoudens een beroep doen op alle tegemoetkomingen. De praktijk leert echter, dat dit niet altijd het geval is. Het niet gebruik van regelingen is een landelijk fenomeen en zorgt ervoor dat huishoudens onder het bestaansminimum leven.

Ook het beleid schuldhulpverlening is door een extern onderzoeksbureau geëvalueerd. Het onderzoeksbureau concludeert dat de gemeente de schuldhulpverlening waar mogelijk laagdrempelig aanbiedt en de inwoner daarbij centraal staat. Sinds 2020 is de gemeente gestart met het zelf uitvoeren van schuldhulpverlening. Voorheen was dit uitbesteed. De afbouw van de uitbesteding verloopt voorspoedig.

Voor wat betreft de schuldhulpverlening volgt een aantal aanbevelingen uit de evaluatie:

- Intensiveer de samenwerking met externe organisaties;
- De gemeente werkt stress-sensitief. Het aantal contactmomenten met cliënten kan daarbij verder verhoogd;
- Geef cliënten meer duidelijkheid over het verloop van het traject;
- Vroegsignalering heeft een centrale plek gekregen in de schuldhulpverlening. Zet in op de doorontwikkeling;
- Bied inwoners meer locaties waar hulpvragen kunnen worden gesteld. Dit helpt de drempel naar hulp te verlagen.

Uitgangspunten participatietraject met de raad

In het proces om te komen tot het beleidsplan armoede en schulden zijn de Raads- en commissieleden in een vroeg stadium betrokken.

Op 4 april 2023 hebben raadsleden met elkaar gesproken over de opgave voor de aanpak van armoede en schulden. Dit gesprek heeft uitgangspunten opgeleverd voor het op te stellen beleidsplan. Het gaat om:

- iedereen uit de doelgroep wordt geholpen, ook als dit leidt tot hogere uitgaven;
- De maatschappelijke partners hebben een rol in het vergroten van het bereik van de doelgroep;
- De basis van de gemeentelijke dienstverlening is vertrouwen. We accepteren dat het geld voor andere doeleinde wordt gebruikt;
- Voor het informeren van de doelgroep over de ondersteuningsmogelijkheden bij life events (geboorte, scheiding, bereiken van de 18 jarige leeftijd) wordt meer gebruik gemaakt van de beschikbare gemeentelijke data.

Speerpunten voor het beleidsplan armoede en schulden

Het staande armoede- en schuldenbeleid is in vergelijking met andere gemeenten ruimhartig. Zo heeft gemeente Hilversum haar minimabeleid sinds 2023 uitgebreid en verruimd. Voor wat betreft schuldhelpverlening biedt de gemeente hulp bij schulden aan een brede doelgroep van zowel particulieren als ondernemers en biedt zij haar hulp vroegtijdig en preventief met de wettelijke taak vroegsignalering en de inzet van budgetcoaches. Hiermee heeft de gemeente Hilversum een ruim en uitgebreid pakket aan ondersteuningsmogelijkheden voor huishoudens met een laag inkomen en met geldzorgen. De voorwaarde is wel dat inwoners op tijd een beroep doen op de gemeentelijke ondersteuning. Uit de beleidsevaluaties blijkt dat het bereik in de gemeente Hilversum gelijk is aan het landelijke gemiddelden. Dat neemt niet weg dat er mogelijkheden zijn om het bereik te verbeteren. Uiteindelijk is het doel dat iedereen die hulp nodig heeft bij zorgen over geld de weg naar de gemeentelijke ondersteuning ook te laten vinden

Uit de beleidsevaluaties en de uitkomsten van het gesprek met de Raad kan worden geconcludeerd dat voor het op te stellen armoede- en schuldenbeleid de belangrijkste opgaven zijn:

- Het zoveel als mogelijk voorkomen van het ontstaan van problematische schulden en
- Het vergroten van het bereik van de inwoners die de ondersteuning nodig hebben.

Verbeteringen ten opzichte van het huidige beleid zijn o.a. inwoners meer actief en persoonlijk te informeren over de gemeentelijke ondersteuningsmogelijkheden en in het verlagen van de drempel om aan te kloppen voor hulp bij het Sociaal Plein. Dit moet leiden tot het zoveel als mogelijk voorkomen van het ontstaan van schulden of een tijds ondersteuning van inwoners bij wie inmiddels schulden zijn ontstaan.

Deze conclusies leiden tot twee overkoepelende speerpunten die we in het beleidsplan armoede en schulden nader uitwerken:

1. Preventie

Het voorkomen van schulden vraagt om een aanpak op verschillende manieren. Van het geven van voorlichting tot het inzetten van vroegtijdige kortdurende hulp. Het gaat om het geven van voorlichting, bijvoorbeeld op scholen, zodat jongeren in staat zijn zelfstandig hun financiën te

regelen. Het gaat ook om het laagdrempelig en vroegtijdig aanbieden van kortdurende hulp aan inwoners die (nog) geen (problematische) schulden hebben. Dat doen we met vroegsignalering van schulden en met de inzet van budgetcoaches. Budgetcoaches zijn in staat om in een kortdurende interventie (denk aan een eenmalig advies tot een traject van maximaal een jaar) te ondersteunen bij het op orde krijgen van de financiële administratie en het regelen van kleine betalingsachterstanden. Met het aanbieden van nazorg wordt terugval in schulden voorkomen.

2. Bereik

Niet alle inwoners doen een beroep op de beschikbare financiële ondersteuning. Inwoners zijn lang niet altijd bekend met de regelingen die er zijn. Ook vinden inwoners de aanvraag soms te ingewikkeld. Daarnaast speelt schaamte ook een rol. We zetten in op het vergroten van onze zichtbaarheid en de vindbaarheid. Nu wordt de doelgroep hoofdzakelijk via de communicatiekanalen (bijvoorbeeld sociale media, de gemeentepagina in de Raadshuis aan Huis en de brochure over de minimaregelingen van de gemeente Hilversum) geïnformeerd over de ondersteuningsmogelijkheden. In aanvulling daarop zullen inwoners proactief en persoonlijk geïnformeerd worden. Ook wordt aan inwoners actief ondersteuning geboden bij het aanvraagproces. Door de aanvraagprocedure minder ingewikkeld te maken worden inwoners gestimuleerd om een beroep te doen op de regelingen. Een inwoner doet sneller een beroep op een regeling wanneer dit weinig moeite kost

Planning bestuurlijke besluitvorming

Beleidskader	Datum
Behandeling commissie	22 november 2023
Behandeling raad	13 december 2023